

L'altra cara de la m

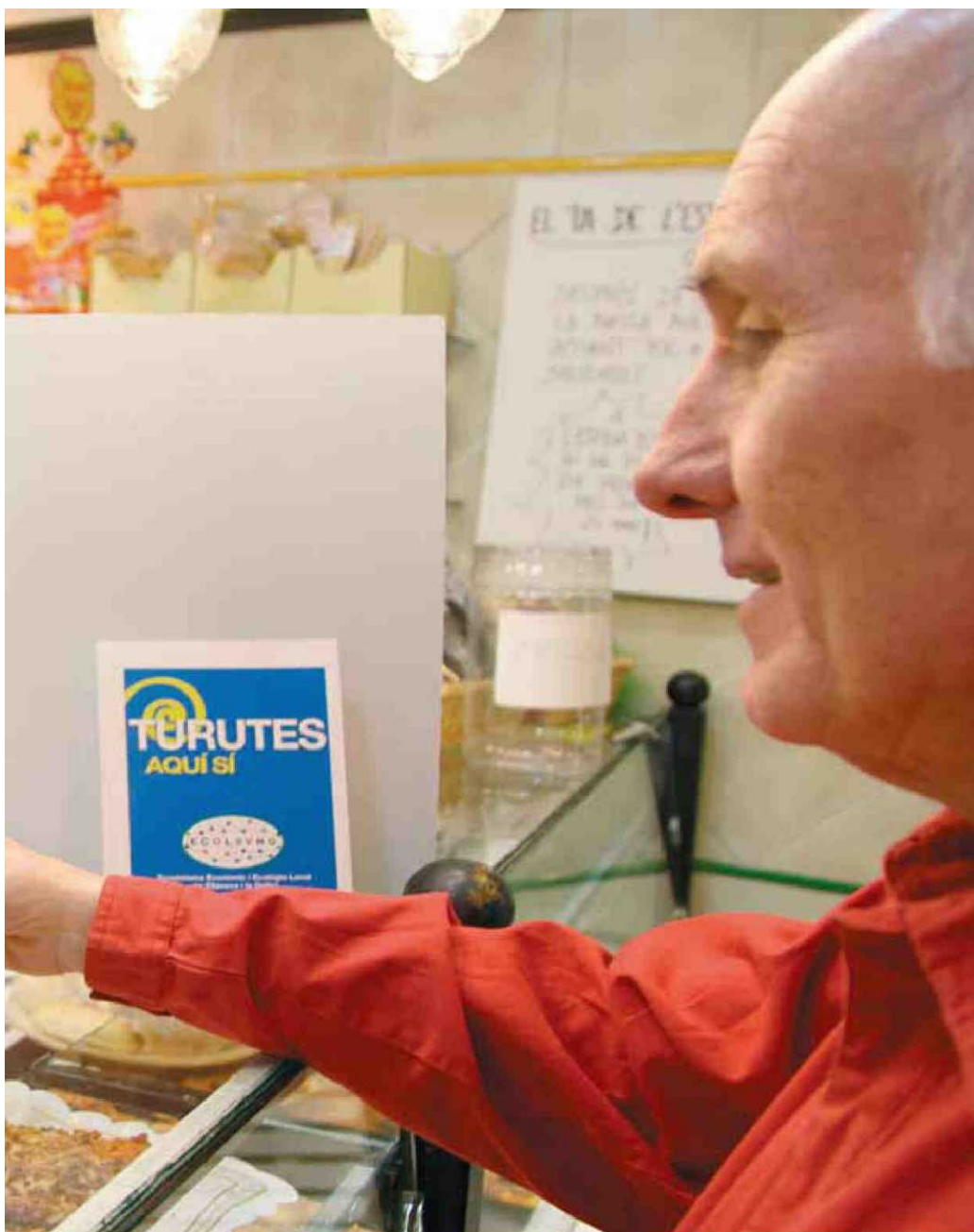
La crisi impulsa les alternatives que defensen una economia més humana, com ara les monedes socials

LAURA SAYAVERA

La cooperació en l'àmbit econòmic és un valor emergent. Ho és sempre que el capitalisme ensenya la seva cara més fosca i l'actual crisi, amb uns ciutadans cada cop més ofegats per l'escassetat de diners i l'atur, ho demostra especialment. En moments com aquest, les ganes de canviar els esquemes establerts i

la solidaritat es fan més evidents i obtenen rellevància les alternatives que defensen una economia més humana. És el cas de les monedes socials, que han guanyat impuls els darrers anys a tot Europa. Complementàries a les oficials, són una eina per potenciar l'intercanvi de béns i serveis a escala local i el seu objectiu és afavorir el mercat de proximitat.

Són, però, molt diferents del diner que coneixem, ja que el seu valor el determinen els usuaris, no tenen interès i tampoc no són escasses. A Catalunya hi ha diverses monedes socials, com ara la turuta (a Vilanova i la Geltrú) i el RES (ara per ara, a Girona i Figueres), però també hi ha les eco-xarxes, un model d'economia en què les xarxes d'intercanvi amb

L'Espiga d'Or és un dels establiments de Vilanova que accepten turutes. / J. FERNÁNDEZ

per tapar els seus forats; el primer benefici de la moneda social és que genera una petita part del diner que no hi és en el mercat, el més imprescindible, el que ens permet anar a la plaça a comprar», apunta. Segons Griera, enginyer industrial, el diner és escàs perquè això interessa «als poderosos –que són els que en tenen molt–», ja que d'aquesta manera «la gent depèn molt més d'ells i tenen més control sobre la societat». «La moneda social es crea en cada nova transacció i, per tant, no en falta mai», destaca l'expert. A diferència del sistema capitalista, doncs, qui la genera són els mateixos usuaris.

Griera assegura que «crear diner no costa res» i que l'Estat ho hauria de fer «sense cap problema». Segons l'expert, «un Estat ha de fer que quadri tota l'economia, no només els seus comptes, i això vol dir que totes les transaccions es puguin realitzar». «Què vol dir que els comptes de l'Estat quadrin i que després la gent no tingui prou diners per anar a comprar a la plaça?», es pregunta. Griera afirma que «l'Estat té l'obligació de prestar els serveis que el poble li demana i, per fer-ho, pot crear la quantitat de diner necessària». «L'única condició és que s'ha d'assegurar que en el mercat mai no hi hagi ni massa diner ni molt poc», explica. Segons l'expert, quan l'Estat veu que hi ha massa diners en circulació és quan ha d'aplicar els impostos per rebaixar-ne la quantitat. «Els impostos serveixen per això, i no per quadrar els comptes de l'Estat», conclou.

Griera afirma també que «el diner no és res» i que «ha de tornar a no ser res, només una eina per a l'intercanvi». «El seu valor és únicament el que li vulguem donar», afegeix. L'expert recorda que la moneda social no té interès i que, per tant, no serveix per res acumular-ne: «L'interès és demoniac; és com si jo et deixés un cotxe i, en tornar-me'l, et digués que, a més a més, m'has de

moneda

Article a «The Washington Post»

moneda social es combinen amb una cooperativa de consum.

Jordi Griera, president de la fundació Ineval i expert en moneda social i valors humans, explica que «les monedes socials sorgeixen per la manera de fer del sistema, que sempre crea escassetat». «La crisi és el límit de la falta de diners, el moment en què els bancs se'ls queden tots

El rotatiu nord-americà *The Washington Post* va publicar a l'agost un article sobre un nou tipus d'economia que ha sorgit a diverses parts d'Europa i de l'Estat espanyol, en què no s'utilitza l'euro. Entre les experiències que esmentava, destacava la moneda local impulsada a Vilanova i la Geltrú, la turuta, i el banc del temps. L'article, titulat *In Spain, financial crisis feeds expansion of a parallel, euro-free economy*, explicava les alternatives que s'han buscat per fer front a la crisi i també que cada vegada hi ha més establiments a la ciutat que informen els consumidors que es pot pagar amb turutes. Recollia també l'experiència dels bancs del temps, alguns dels quals funcionen amb comptes individuals, talonaris de xecs i, fins i tot, amb auditors.

PAISOS CATALANS MONEDAS SOCIALES

Trobada de monedas sociales

donar una moto». «Això no té ni cap ni peus», conclou, i recorda que ni els musulmans ni els comunistes accepten l'interès, com tampoc l'Església fins a l'edat moderna. D'altra banda, quan les monedes socials són nominatives, i no físiques, els moviments econòmics queden registrats en una base de dades consultable per tots els usuaris i, per tant, se sap qui té els diners i quants en té. «Amb una moneda anònima [com ara l'euro] no saps la quantitat de diner que la gent té guardada sota la rajola, ni les transaccions que s'estan fent en economia negra», comenta Grieria. Per tot plegat, doncs, aquest expert assegura que les monedes locals són molt més sòlides que l'euro i el dòlar. «La gent les veu com una moneda de segona, quan en realitat poden ser més fortes», manté.

La trobada anual de monedes locals, socials i complementàries es realitza enguany a Sevilla, ciutat que agafarà el relleu de Vilanova i la Geltrú. Les jornades de la capital del Garraf es van celebrar el juliol passat de la mà de l'associació ECOL3VNG, que va aprofitar l'esdeveniment per presentar la moneda de la ciutat, la turuta. A la trobada hi van assistir una vuitantena de persones de diferents punts de l'Estat i de països com Costa Rica o el Regne Unit. De les sessions van sorgir grups per treballar en la creació d'una xarxa estatal de monedes socials i avançar en els protocols de connexió i intercanvi entre monedes.

Les afirmacions de Grieria contrasten amb l'opinió del catedràtic d'Economia de la Universitat Pompeu Fabra José García-Montalvo. Al seu parer, «mai no hauríem d'haver arribat a la situació de sobreendeutament que tenim, però això no vol dir que la creació de diner, tal i com l'entenen, no hagi funcionat; al contrari, gràcies a aquests processos de creació de diner, les economies desenvolupades han pogut

créixer fins als nivells en què es troben actualment.» «Les monedes socials impliquen tornar a l'edat antiga i posar fi al crèdit a gran escala, amb la qual cosa et carregues la possibilitat que les empreses segueixin invertint, que les famílies puguin comprar un habitatge... en definitiva, un sistema desenvolupat tal i com el coneixem», afirma. García-Montalvo, d'altra banda, assegura que el Banc Central Europeu té

«absolutament controlat» el diner que està en circulació en tots els països de la zona euro.

El projecte Turuta

El turuta és una marca militar que ha esdevingut l'himne del carnaval de Vilanova i la Geltrú, però, des del 2011, és també el nom de la moneda social que l'associació ECOL3VNG ha impulsat a la capital del Garraf. El projecte té actualment 301 socis que intercanvien béns i serveis fent servir la corresponent targeta moneder i ja hi ha aproximadament 18.000 turutes en circulació. «El nostre objectiu és que a Vilanova convisquin amb normalitat els euros, pensats per al mercat global, i les turutes, pensades per a l'economia local», explica Ton Dalmau, president d'ECOL3VNG.

Per fer-se'n soci cal pagar una

PAISOS CATALANS MONEDA SOCIAL

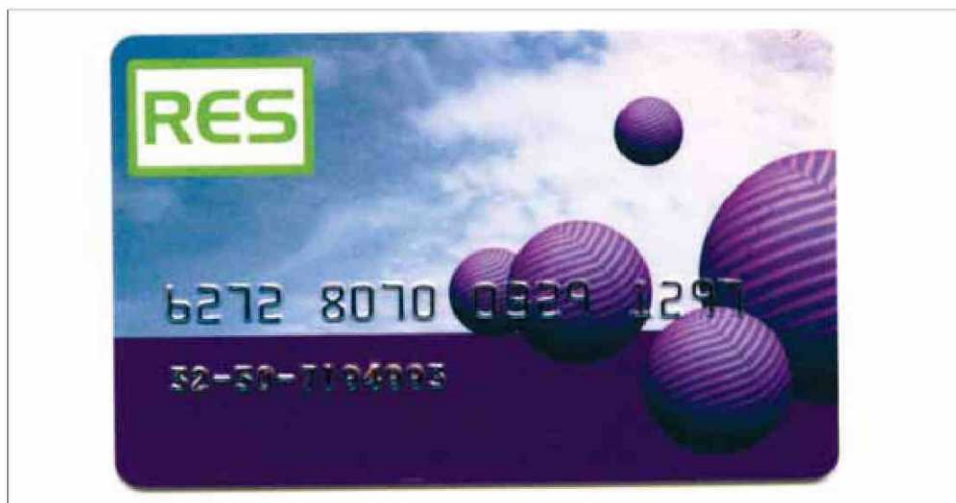
ra que no hi participi com a usuari. La moneda oficial que s'obté es destina a compres col·lectives de productes bàsics que encara no es troben a la xarxa, com ara farina i sucre. Les compres es realitzen a productors de proximitat i ecològics, amb la condició que acceptin algun percentatge en moneda social, començant amb un mínim del 10%. Llavors, aquests productes es porten a la següent fira i es distribueixen íntegrament en moneda social. D'aquesta manera, segons Sanchez-Costa, es possibilita la compra de productes ecològics a un preu millor i amb una moneda més humana i cooperativa. La Central de Compres Col·lectives admet també productes dels usuaris, des de fruita o verdura del seu hort fins a pa o galetes que hagin fet ells mateixos. Poden vendre'ls a les fires o bé a la Central de Compres Col·lectives, que els paga un 50% en moneda social i un 50% en euros.

Pel que fa als intercanvis de béns i serveis, les ecoxarxes utilitzen una eina en línia gratuïta per anotar les transaccions, denominada CES, mitjançant la qual els usuaris poden anunciar i modificar les seves ofertes i demandes, veure els que s'ofereix a la xarxa i també els moviments monetaris de la resta d'usuaris. La majoria de les ecoxarxes utilitzen només aquesta eina virtual, tot i que n'hi ha algunes (com ara la del Montseny) que utilitzen també la moneda física.

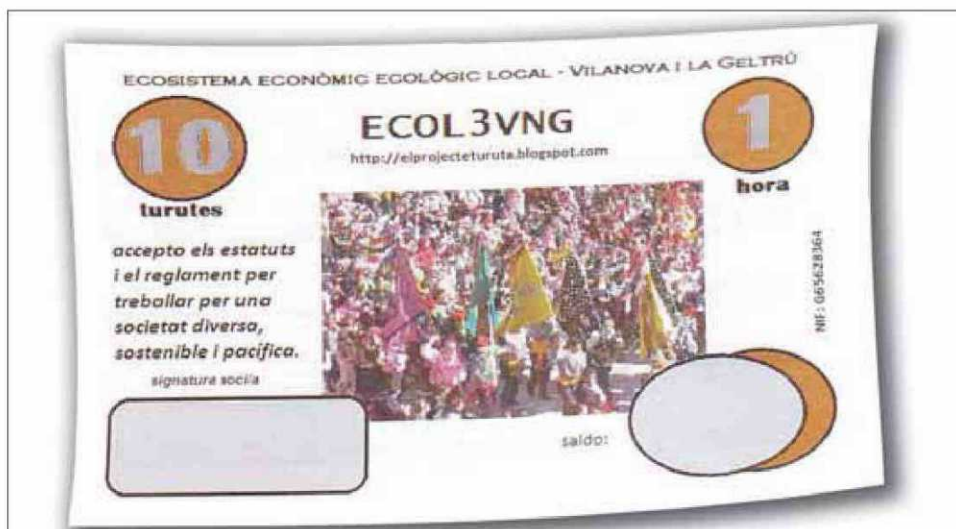
«Les monedes socials han guanyat força arran de la crisi; el sistema està creant revolucionaris i anticapitalistes dia a dia», apunta Sanchez-Costa. Afegeix que la moneda de les ecoxarxes és complementària ara, però que la idea és anar guanyant terreny al capitalisme. «Volem que gradualment vagi substituint l'euro», comenta. A diferència de projectes com el de Vilanova i la Geltrú, les ecoxarxes no prioritzen l'entrada de la seva moneda als comerços. «Nosaltres som partidaris de crear primer una base social i, després, centrar-nos en les

Ecoseny. L'ecoxarxa del Montseny és una de les que utilitzen la moneda física (l'ecoseny) per fer les transaccions. Aquesta ecoxarxa va ser la primera a néixer, l'any 2009, i va esdevenir una iniciativa pionera. Ara ja n'hi ha una vintena a tot Catalunya i unes 3.000 persones hi estan inscrites com a usuàries.

Targeta de la xarxa RES. La xarxa RES utilitza una moneda electrònica que pretén potenciar el comerç local. Nascuda a Bèlgica, l'abril passat la UdG va implantar aquesta moneda al mercat gironí amb la gestió de l'*spin-off* Social Currencies Management. El RES aplega 250 establiments i 1.400 particulars adherits a Girona i va obrir mercat a Figueres.

Targeta moneder del projecte Turuta. Quan es produeix una transacció en turutes, cal que les dues parts que hi participen apuntin en les respectives targetetes (desplegables) la data, el producte o servei objecte de l'intercanvi, el codi del soci emissor i el del receptor i el cost en turutes, una anotació que ha d'anar signada pels dos socis implicats.

fires, els productors i la central de compres; la nostra línia, d'altra banda, va més enfocada a l'auto-gestió, ens interessa més crear una ecobotiga, com ha fet l'ecoxarxa de Lleida», explica.

La xarxa RES

Fa 16 anys naixia a Bèlgica el RES, una xarxa que potencia el comerç local amb la utilització d'una moneda complementària en format electrònic. Actualment, hi ha una comunitat formada per més de 5.000 negocis i més de 100.000 usuaris que prioritzen les compres als establiments adherits. Amb la mateixa voluntat, l'abril passat la UdG va implantar el RES al mercat gironí amb la gestió de l'*spin-off* Social Currencies Management, que treballa en la recerca, desenvolupament i implementació de monedes complementàries.

pintors i llibreries, però també hi ha el centre de visitants del Consell Comarcal del Gironès. «Volem obrir una nova comunitat cada tres mesos, seguint per Platja d'Aro i Palamós, i la idea és haver arribat a tot Catalunya en quatre o cinc anys», diu la responsable de comunicació del projecte, Elisabet Blanch. El creador del RES, Walther Smets, té un objectiu molt més ampli, però, ja que pretén estendre la moneda a l'àmbit europeu.

En el cas del RES, els negocis que formen part de la xarxa tenen accés a línies de crèdit sense interès. Només pel fet d'adherir-s'hi, obtenen una pòlissa de 2.000 RES (el compte podrà estar fins a 2.000 RES negatius) per poder fer les primeres compres sense haver de desemborsar diners. Hi ha la possibilitat d'accedir a línies de crèdit més elevades, tam-

A Catalunya hi ha actualment una vintena d'ecoxarxes

El RES, consolidat a Girona, vol potenciar el comerç local

El RES, que té el mateix valor que l'euro, pretén donar un suport addicional a les pimes i els autònoms locals. Segons l'experiència belga, els negocis adherits incrementen fins a un 5% el seu volum de negoci, ja que tot-hom que té la moneda esdevé client potencial pel fet que només la podrà gastar dins la xarxa. Les empreses poden rebre tot l'import o només una part del preu total en RES i, amb la quantitat que ingressen, poden fer les compres que necessitin, sempre dins la xarxa. Actualment, el RES aplega més de 250 establiments i més de 1.400 particulars adherits a Girona i va obrint mercat a Figueres, on prop d'una quinzena d'empreses ja en són membres. Entre els associats hi ha negocis de diferents sectors, des d'arquitectes i psicòlegs fins a gestors,

bé sense interès, que es retornaran periòdicament en quotes RES establertes. En el cas d'aquesta moneda, s'ha creat una xarxa de proveïdors, de manera que les empreses poden pagar amb RES des de l'assegurança del local, fins al gestor o l'advocat.

Pel que fa als particulars, el RES ofereix beneficis exclusius per fidelitzar els usuaris. Quan el saldo de la targeta s'esgota, cal recarregar-la a través de la pàgina web i, cada vegada que el particular ho fa, disposa d'un 10% més de RES, és a dir, obté una bonificació d'un euro per cada 10. «Aquí tenim el valor afegit per incentivar que el consumidor vagi als negocis adherits i utilitzi aquesta moneda en comptes de l'euro, potenciant les vendes d'aquell establiment», destaca Blanch. Els usuaris també gaudeixen d'ofertes i promocions.